

Lubuskie Forum Polityki Społecznej
„Lubuskie w obliczu wyzwań. Razem ku przyszłości Regionu”

Dzietność w zmieniającym się świecie.
Społeczne i kulturowe uwarunkowania
decyzji prokreacyjnych Polaków.

Zielona Góra, 24 lutego 2025

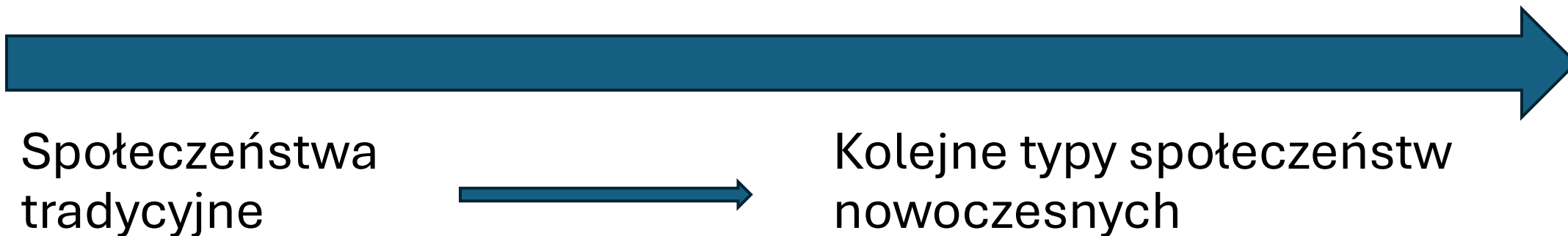
Decyzje prokreacyjne

- Postanowienia jednostek dotyczące podejmowania bądź unikania podejmowania działań zmierzających do posiadania potomstwa.
- Dlaczego tak trudno je badać?
 - Deklaratywne badania wartości
 - Badania ankietowe
 - Pytania typu „co by było gdyby”
- Zrealizowany projekt badawczy
 - Badania biograficzne osadzone w nurcie strukturalistycznym
 - Rozbudowana analiza
 - Badanie „dróg życiowych”
 - Identyfikacja czynników strukturalnych wpływających na indywidualne biografie
 - Milenialsi (**1984-94**)

Dlaczego potrzebujemy teorii socjologicznej?

- Dane demograficzne, jakie są, każdy widzi...
- Interpretacje danych często są płytkie, oparte na rozumowaniu zdroworozsądkowym
- Potoczne wyjaśnienia kryzysu demograficznego nadmiernie eksponują czynniki ekonomiczne
- Trudno jest opracować skuteczne rozwiązania na podstawie niepełnej wiedzy
- Teoria socjologiczna
 - Problemy demograficzne są efektem przemian, które przechodzą społeczeństwa nowoczesne
 - Przemiany dotyczą form uspołecznienia ludzkich działań i przekształcają sferę instytucjonalną oraz kulturę społeczeństw nowoczesnych

Socjologia to nauka o społeczeństwach nowoczesnych

Trzy prawdopodobnie najważniejsze pojęcia współczesnej socjologii:

1. Tożsamość
2. Indywidualizacja
3. Refleksyjność

Unowocześnianie społeczeństw tradycyjnych

	Społeczeństwa tradycyjne	Społeczeństwa nowoczesne
Tożsamość	- Narzucona z zewnątrz - Względnie stała	- Samodzielnie konstruowana - Zmienna i płynna
Indywidualizacja (wpływ instytucji społecznych na jednostkowe biografie)	- Pozycja społeczna zależna od urodzenia - Niewielkie możliwości decydowania o przebiegu własnego życia - Jednostki realizują przepis na przebieg życia wynikający z tradycji - Rodzicielstwo przychodzi w „naturalny sposób”	- Obietnica zmiany pozycji społecznej dzięki własnej aktywności - Jednostki mają obowiązek samodzielnego kształtowania biografii - Rodzicielstwo efektem decyzji - Instytucje społeczne nie zapewniają stabilnych warunków do życia
Refleksyjność	- Jasne wytyczne jak żyć - Wiedza pochodzi z tradycji	- Za produkcję wiedzy odpowiedzialni różni „eksperci” - Brak jasnych wytycznych – wiele sprzecznych „ekspertyz”

Tożsamość i refleksyjność

- Rodzicielstwo jest jednym z wielu konkurencyjnych stylów życia
- Możliwość konstruowania własnego „ja” w oparciu o inne wartości niż te związane z życiem rodzinnym
- Dążenie do „czystych relacji” opartych na wyidealizowanej intymności
- Niestabilność tożsamości – jednostka może świadomie dążyć do przekształcania swojego życia
- W ciągle zmieniającym się świecie ryzykowne jest przyjmowanie ról wymagających stabilnych tożsamości
- Istnieje wiele sprzecznych przepisów na to, jak odgrywać role społeczne

Indywidualizacja

- Ludzie są zmuszeni do samodzielnego podejmowania decyzji życiowych
- Jednostki rozliczane są za „błędne” decyzje lub niedostateczne starania
- Wzrosło znaczenie pojęcia „decyzji”
- Jednostki podejmując decyzje życiowe prowadzą strategiczne analizy ryzyka, które przypominają analizy prowadzone przez podmioty biznesowe
- Pozytywne decyzje podejmowane są jedynie w sprzyjających okolicznościach

Jak przebiega analiza ryzyka prowadzona przez potencjalnych rodziców?

Uniwersalne uwarunkowania

- Potrzebny idealny partner
- Duża mobilność, oddalenie od rodzinnych sieci wsparcia
- Sprzeczne i zbyt wysokie wymagania stawiane rodzicom

Osoby z dużymi zasobami kapitałów

- Rodzicielstwo możliwe, ale duże ryzyko rezygnacji z innych atrakcyjnych stylów życia zniechęca do niego

Osoby z mniejszymi zasobami kapitałów

- Niestabilność i niepewność generowana przez rynek pracy
- Instytucje społeczne nie oferują dostatecznego wsparcia
- Rodzicielstwo możliwe dopiero po „odhaczeniu” wcześniejszych etapów życia
- Decyzja o rodzicielstwie odkładana na później ze względu na duże ryzyko

Wnioski i rekomendacje

- Wsparcie kierować do tych, którzy chcą mieć dzieci
- Wspierać istniejące rodziny, nie tylko finansowo
- Odtwarzać rodzinne, rówieśnicze, sąsiedzkie sieci wsparcia
- Ułatwiać podejmowanie pozytywnej decyzji o drugim i kolejnym dziecku
- Promować partnerski podział obowiązków i role rodzicielskie dostosowane do współczesnych uwarunkowań
- Edukacja do rodzicielstwa – przekazywanie wiedzy, która kiedyś była przedmiotem transmisji międzypokoleniowej
- Pozytywna narracja wokół rodzicielstwa i wspieranie realistycznych oczekiwań związanych z rodzicielstwem